

Příprava legislativních změn financování politických stran

- Od 90. let   Financování politických stran je řešeno v zákoně 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích, který byl už mnohokrát novelizován. Zásadní změnu z roku 1994 změkčil Ústavní soud, který zrušil původní návrh na kontrolu ze strany NKÚ a namísto úplného zákazu podnikání stran umožnil podnikání v určitých segmentech ekonomiky.
- 2001–2004   Dochází k dílčímu zvýšení transparentnosti: V roce 2001 došlo prakticky k jediné zásadní změně v oblasti transparentnosti: strany musely přesněji vykazovat dary, zpřísnila se pravidla pro přijímání darů, nebo například pro výroční zprávy. V roce 2004 pak došlo k několika technickým změnám, které se týkaly zejména zpřísnění povinnosti vykazovat dary. Dále žádné výraznější změny nejsou.

Vláda Petra Nečase

1. 6. 2012   Ministerstvo vnitra předložilo vládě návrh *zákonu o dohledu nad hospodařením politických stran a politických hnutí a o změně některých zákonů*. Návrh zřizoval nový nezávislý úřad, dále přinášel regulaci předvolebních kampaní, zavedení transparentních účtů, výrazně podrobnější vykazování ve výročních zprávách aj.
19. 9. 2012   Návrh projednán na vládě: výsledkem je nařízení projednání návrhu s politickými stranami zastoupenými v Poslanecké sněmovně.
9. 1. 2013   Opětovné jednání vlády: Dlouho odkládané projednávání návrhu se nakonec přerušilo a ani na jednání zástupců stran se nepodařilo dospět ke shodě. Politici navrhovali přidělit kontrolu NKÚ, ÚOOÚ, ÚOHS, finančním úřadům a dalším. Vláda nakonec pověřila Ministerstvo vnitra za čtyři týdny připravit návrh znovu a jinak – bez nového dozorového orgánu.
14. 2. 2013   Ministerstvo vnitra představilo upravenou verzi návrhu. Kontrolní mechanismy měly být nahrazeny zřízením aktivní žalobní legitimace občanů a právních subjektů a řešením problémů v rámci správního soudnictví (již jde pouze o novelu z. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích).
- Duben 2013   Vláda posílá návrh do sněmovny: Vláda se rozhodla z návrhu vyjmout i tyto prvky a zákon vyslala do Sněmovny bez jakéhokoli zajištění kontroly a sankcí. Vynětí kontroly údajně navrhla sama vicepremiérka pro boj s korupcí Karolína Peake z důvodu snahy o uspíšení procesu přijímání zákona.
17. 5. 2013   1. čtení v PSP ČR: Karolína Peake slibuje připravit pozměňovací návrh s většími změnami.
17. 6. 2013   Pád vlády a s ní i celého zákona.

Vláda Jiřího Rusnoka

Nic se neděje.

Vláda Bohuslava Sobotky

- Únor 2014   Nová vláda se hlásí jen k některým navrhovaným změnám. Přestože změny u financování politických stran Rekonstrukce státu podpořilo před volbami 163 nynějších poslanců, koalice se neshodla na rozsáhlejší reformě. V programovaném prohlášení vlády se tak objevila pouze některá dílčí opatření.

- Září 2014 Zákon se zpožďuje. Novela zákona měla být v září předložena vládě. Až do dnešního dne ale stále ještě neodešla ani do meziresortního připomínkového řízení. Důvodem je čekání na dosažení politické shody ohledně kontrolního úřadu. O návrhu tak má rozhodnout koaliční rada.
- Listopad 2014 Koaliční rada má projednat návrh novely zákona. Projednání bylo ovšem odsunuto.
19. 1. 2014 Další termín údajného projednání návrhu koaliční radou.
- Leden 2015 Termín předpokládaného rozeslání návrhu do vnějšího připomínkového řízení.
- Březen 2015 Termín předložení návrhu vládě dle upraveného Plánu legislativních prací vlády (původní termín byl září 2014).

Požadavky Rekonstrukce státu:

- transparentní účty na veškeré účetnictví,
- veškeré finanční transakce nad 20.000,- Kč pouze bezhotovostně,
- samostatný transparentní účet pro veškeré příjmy a výdaje spojené s předvolební kampaní a zveřejnění samostatného vyúčtování výdajů na kampaň,
- vykazování všech nepeněžních darů ve výroční finanční zprávě s uvedením obvyklé ceny,
- výroční a finanční zprávy v elektronické podobě k dispozici online,
- auditování stranických firem podle pravidel, která dopadají na politické strany,
- povinné označení veškeré předvolební inzerce logem/jménem zadavatele,
- rotace auditorů (maximálně 5 let po sobě),

Výňatek z Programového prohlášení vlády:

Vláda musí zajistit kontrolu občanů nad financováním politických stran. (str. 15) (...) Zpřísníme systém financování politických stran zavedením výdajového limitu pro volební kampaně a uzákoněním limitu pro dary od fyzických a právnických osob. Strany musejí být závislé na voličích, ne na komerčních sponzorech. Veškeré příjmy a výdaje volebních kampaní musí jít přes transparentní účty (str. 28).

Obsah stávající podoby novely zákona 424/1991 Sb., o sdružování v pol. stranách a pol. hnutích:

Pozitiva:

- Zřízení transparentních účtů
- Podrobnější vykazování hospodaření ve výročních finančních zprávách vč. odděleného vykazování nákladů na volby a jejich zveřejnění na internetu
- Platby v hotovosti pouze do 5 000 Kč
- Rotace auditorů (max. 5 let po sobě)
- Institucionální nezávislá kontrola Úřadem pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (nemá ovšem oporu v koaliční smlouvě ani programovém prohlášení vlády)
- Zvýšení sankcí

Sporná místa:

- Obecně nedostatečná specifikace některých paragrafů (např. otázka jednoho účtu/více účtů, specifikace rotace auditorů)
- Limity na dary pro strany a hnutí 2 miliony Kč
- Návrh na prémiové SMS coby nový způsob posílání financí stranám
- Zřízení nového úřadu novelou zákona
- Potřebné změny spojené s volbami zůstávají zatím neřešeny (má je řešit volební zákoník)

V Praze dne 21. 1. 2015 zpracovala Magdaléna Klimešová (Frank Bold Society).